

Riigikohtunike Saale Laose ja Viive Ligi eriarvamus tsiviilasjas nr 3-2-1-40-15 tehtud Riigikohtu üldkogu 26. aprilli 2016. a otsusele

Nõustume õiguskantsleri ja Justiitsministeeriumi arvamuses väljendatud seisukohaga, et RÕS § 21 lg 3 alusel kehtestatud tasude ja kulude kord on üldkorraldus HMS § 51 lg 2 mõttes.

Korra adressaatideks on üksnes advokaadid, kes peavad sellest juhinduma riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu ja kantud kulude taotluse esitamisel. Teisisõnu riivab tasude ja kulude kord üksnes advokaatide kutsevabadust ja omandi puutumatus, mitte aga riigi õigusabi saaja või menetlusosalise, kelle kanda jäävad riigi õigusabi tasu ja kulud, õigusi. Seda põhjusel, et menetleja lähtub riigi õigusabi kulude suuruse määramisel ja kohustatud isikult väljamõistmisel RÕS-st (nt § 22 lg 7, § 23 ja § 25 lg 1) ja asjakohasest menetlusseadusest. Ka RÕS § 22 lg 6 ei seo menetlejat tasude ja kulude korraga, vaid sätestab üksnes ajalise reegli, millest õigusabi teenuse osutamise eest tasu maksmist ja kulude hüvitamist taotlev advokaat peab juhinduma. Arvestada saab sedagi, et RÕS § 21 lg 3 kohaselt kehtestatakse tasude ja kulude kord igaks eelarveaastaks.

Seetõttu leiame, et tasude ja kulude kord on oma sisult haldusakt, mille põhiseaduspärasust üldkogu poleks saanud põhiseaduslikkuse järelevalve menetluses kontrollida.

Ühtlasi jagame J. Põllu eriarvamuse p-des 3-7 toodud seisukohti.

Saale Laos, Viive Ligi